

**ЗМІНА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ОДЯГУ СПОЖИВАЧАМИ
ЄВРОПИ**

О.В. ПАХОЛЮК, О.І. ПЕРЕДРІЙ

Луцький національний технічний університет

Зміна особливостей використання одягу споживачами в Європі є результатом багатьох чинників, серед яких екологічні тренди, технологічні інновації, соціальні та економічні зміни.

Кількість одягу, купленого в ЄС на одну людину, зросла на 40% лише за кілька десятиліть через падіння цін і збільшення швидкості, з якою одяг доставляється споживачам. На одяг припадає від 2% до 10% екологічного впливу споживання в ЄС. Цей вплив часто відчувається в третій країнах, оскільки більшість виробництва відбувається за кордоном. Виробництво сировини, прядіння її у волокна, ткацтво тканин і фарбування вимагають величезної кількості води та хімікатів, у тому числі пестицидів для вирощування такої сировини, як бавовна.

Близько 5% витрат домогосподарств в ЄС витрачається на одяг і взуття, з яких близько 80% йде на одяг і 20% на взуття. Згідно з дослідженнями European Environment Agency (EEA), кількість одягу, купленого на одну людину в період з 1996 по 2012 рік, ЄС збільшилась на 40%. За підрахунками, у 2015 році громадяни ЄС купували 6,4 млн тонн нового одягу (12,66 кг на людину). При цьому більше 30% одягу в гардеробах європейців не використовувався принаймні рік. Після викидання більше половини одягу не переробляється, а зникає у змішаних побутових відходах і потім відправляються на сміттєспалювальні заводи або на звалище.

Споживче використання також має великий вплив на навколишнє середовище через воду, енергію та хімічні речовини, які використовуються під час прання, сушіння та прасування, а також через мікропластик, який потрапляє в навколишнє середовище. Менше половини вживаного одягу збирають для повторного використання або переробки, коли він більше не потрібний, і лише 1% переробляється в новий одяг, оскільки технології, які дозволять переробляти одяг у первинні волокна, лише починають з'являтися.

В останні роки запропоновані різні способи вирішення цих проблем, зокрема розробка нових бізнес-моделей для оренди одягу, розробка одягу таким чином, щоб полегшити повторне використання та переробку (кругова мода), переконання споживачів купувати менше одягу кращої якості (повільна мода) і загалом зміна поведінки споживачів до вибору більш екологічних варіантів. У 2018 році ЄС прийняв пакет циклічної економіки, який, за наполяганням Європейського парламенту, вперше забезпечить роздільний збір текстилю в усіх державах-членах не пізніше 2025 року. Європейський парламент протягом багатьох років виступає за сприяння використанню екологічної та стійкої сировини, а також повторного використання та переробки одягу.

Існує декілька тенденцій, що сприяли збільшенню споживання одягу у світі. Однією з них є падіння цін на одяг за останні кілька десятиліть. Згідно з

тим же звітом ЕЕА, між 1996 і 2012 р.р. ціни на одяг зросли на 3 %, але споживчі ціни в цілому зросли приблизно на 60 %. Це означало, що відносно споживчого кошика ЄС, ціна на одяг впала на 36 %. При цьому частка одягу в споживанні домогосподарств залишалася практично незмінною: у 1995 році вона становила 5 %, та 4 % у 2017 році.

Іншою важливою тенденцією було зростання швидкої моди. Великі роздрібні мережі, зробили ставку на масове виробництво одягу, низькі ціни та великі обсяги продажів. Швидка мода постійно пропонує нові стилі одягу. Середня кількість колекцій, що випускаються європейськими компаніями одягу на рік, зросла з двох у 2011 році до п'яти у 2020 році, наприклад, Zara пропонує 24 нові колекції одягу щороку, а H&M від 12 до 16. Це призвело до того, що споживачі все частіше сприймають дешевий одяг як швидкопсувні товари, які є «майже одноразовими» і які викидаються після їх носіння сім-вісім разів.

Збільшення довговічності одягу є важливим аспектом сталого споживання, що сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля та економії ресурсів. Ось основні шляхи досягнення цього:

- виробництво якісного одягу (використання міцних, зносостійких тканин, наприклад, органічної бавовни, льону, вовни чи перероблених матеріалів; застосування методів, які забезпечують міцність швів і довговічність конструкції;
- правильний догляд за одягом (застосування делікатних режимів прання і м'яких мийних засобів, зниження температури прання та частоти очищення; одяг слід зберігати у сухих, добре провітрюваних місцях, використовуючи відповідні вішалки чи складені методи; ремонт і оновлення;
- усвідомлений вибір під час покупки (придбання універсальних речей, які легко комбінуються; відмова від дешевих, низькоякісних речей на користь якісного та довговічного одягу; відмова від надлишкового споживання;
- розширення можливостей переробки: апсайклінг: перетворення старого одягу на нові речі; рециклінг текстилю: підтримка ініціатив, що займаються переробкою тканин для створення нових продуктів.

Застосування цих підходів дозволить значно продовжити термін служби одягу, зменшити обсяги текстильних відходів та сприяти свідомому споживанню.

Література

1. Пахолюк О. Екологічна стійкість та стала мода для текстильної промисловості. *Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва* : матеріали міжнар.наук.-практ. конф., Львів. 2023. С. 273-275.

2. Пахолюк О. Вплив виробництва та споживання текстилю на навколишнє середовище. *Актуальні проблеми хімії, матеріалознавства та екології*: матеріали III Міжнародної наукової конференції. – Луцьк: 2023. – С. 148-150.